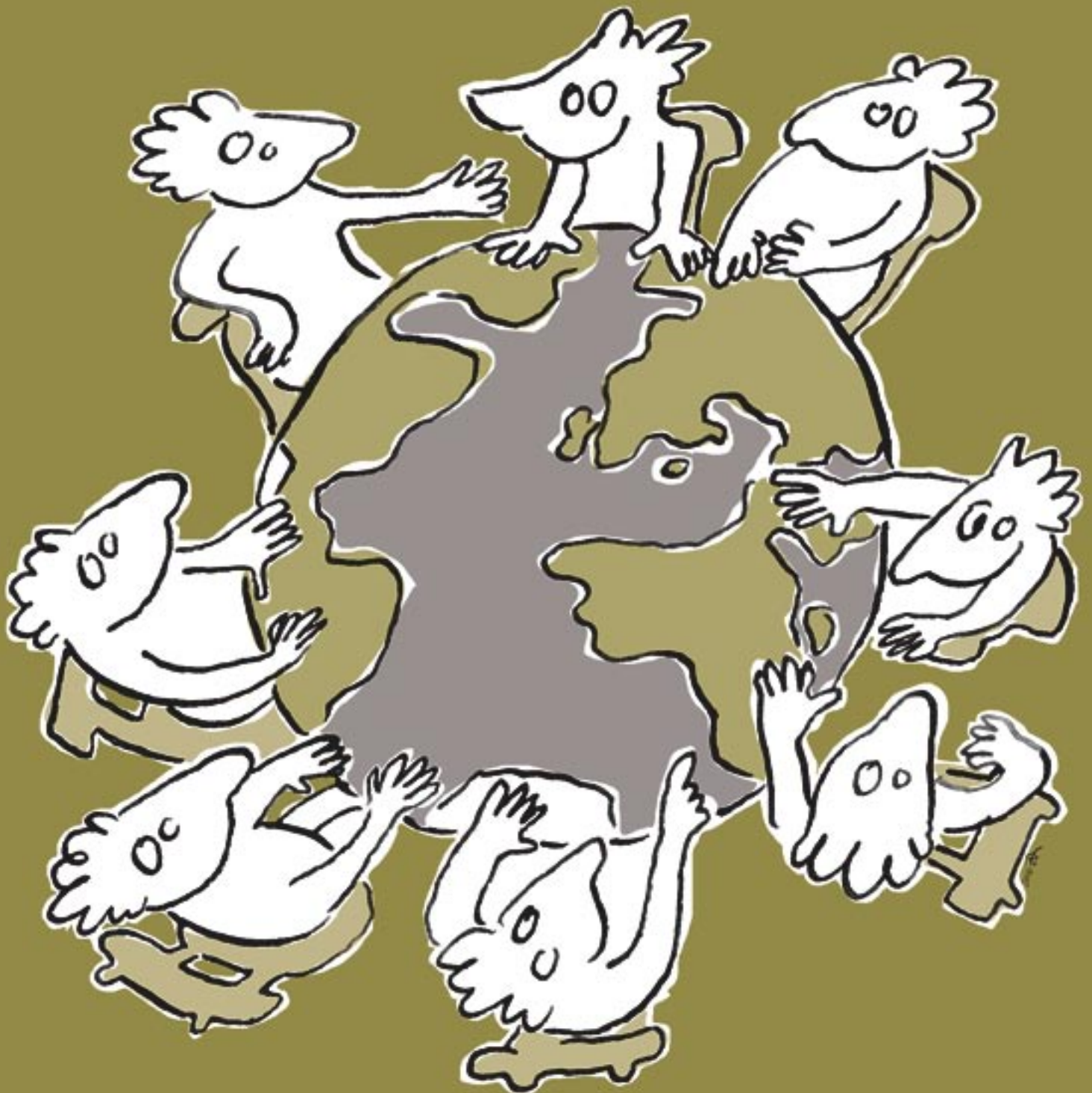

Vezetők a csúcson

22/1A

HEILIGENDAMM, A VILÁGPOLITIKA TÜKRE

Kasza László, 168 óra, 2007. június 15.

1. rész

A hét a heiligendammi „G7-ek és Oroszország” csúcskonferencia – nevezzük az egyszerűség kedvéért G8-nak – értékelésével telt. Nézőponttól függően voltak, akik sikeresnek tartották, mások csődnek nevezték.

Aki azt hitte, hogy a heiligendammi konferencia az AIDS-től a klímakatasztrófán át az afrikai szegénységig megoldja másfél nap alatt a világ összes problémáját, az azt is hiszi, hogy gólya hozza a kisbabát, és Jézuska a karácsonyfát. Nem. A G8 nem oldott meg mindent, de többé-kevésbé helyükre tette a dolgokat. Megmutatta, hol van a világ gazdag, gazdagságra törő és szegény országai közti és az egyes csoportokon belüli kiegyezés határa.

A konferencia rossz előjelekkel kezdődött. Putyin orosz elnök visszautasította a washingtoni ajánlatot, hogy közösen építsék ki a rakétapajzsot, sőt megfenyegette az Egyesült Államokat és az EU-országokat, hogy ismét rájuk irányítja saját rakétáit. Bush amerikai elnök pedig hallani sem akart a klímakatasztrófa fő okozójának tekintett CO₂-kibocsátás mérséklésének meghatározott fokáról, és azt mondta, hogy Washington majd akkor növeli a fejlődésben elmaradt országok támogatását, ha a többi ipari ország együttesen tesz annyit ezen a téren, mint az Egyesült Államok. (Jelenleg az ösztámogatás kétharmadát az USA állja.) A globalizációt ellenző nemzetközi csoportok pedig bejelentették, hogy olyan arányú tüntetéseket szerveznek Heiligendammban, amelyhez képest a „seattle-i háború” és a halálos áldozatot is követelő génuai tüntetés lakodalmas menet volt.

Aztán Bush közölte, hogy a fertőző betegségek (AIDS, malária, tüdőbaj) terjedésének megakadályozására a szegény afrikai és ázsiai országoknak szánt 60 milliárd dollár felét (!) az Egyesült Államok állja. Bejelentette továbbá, hogy a G8 többi tagállamával együtt hajlandó „komolyan törekedni” a CO₂-kibocsátás megfelelésére 2050-ig, és 37 milliárd dollárt irányoz elő alternatívenergia-kutatásra. Szemben eddigi magatartásával, csatlakozik a kiotói egyezményt követő szerződéshez, amelynek előkészületei már decemberben megkezdődnek, az ENSZ fennhatósága alatt folynak, és amelyet a G8 minden tagállamának – a washingtoni törvényhozásnak is – ratifikálnia kell 2012-ig. Az Egyesült Államok tehát megszüntette a kiotói egyezményrel szembeni hat éve tartó bojkottját, és felfüggesztette hagyományosan bizalmatlan magatartását az ENSZ-szel szemben.

Aztán jött Putyin. Ő is aláírta a CO₂-kibocsátás mérsékléséről és a kiotói utószerződésről szóló klímaegyezményt. A hivatalos programon kívül pedig felajánlotta az Egyesült Államoknak, hogy a Csehországban és Lengyelországban tervezett rakétapajzs telepítése helyett közös (!) radarállomást telepítsenek Azerbajdzsánban. Az orosz elnök ezzel szembe fordult saját addigi állításával, miszerint az iráni és észak-koreai rakéták elleni védekezésre, a rakétapajzsra – reális veszély hiányában – nincs szükség, az amerikai terv Oroszország ellen irányul, és a hidegháború felújítását jelenti. Putyin javaslatáról amerikai–orosz tárgyalások kezdődnek. Kimenetelük bizonytalan.

22/1B

HEILIGENDAMM, A VILÁGPOLITIKA TÜKRE

Kasza László, 168 óra, 2007. június 15.

2. rész

Viszont tény, hogy nem sikerült megegyezésre jutni Koszovó ügyében. Ugyanakkor fontos mozzanat, hogy a G8 történetében most hívták meg először a szaknyelven „lépcsőországoknak” nevezett, legfejlettebb fejlődő országok mellett a támogatásra legjobban rászoruló szegény országok képviselőit is.

A heiligendammi nyilatkozat közzététele után azonnal kifejezésre juttatták elégedetlenségüket a globalizáció ellenzői. Mindenekelőtt azt kifogásolták, hogy a CO₂-kibocsátás mérséklésére vonatkozó határozat nem kötelező jellegű, nem állapít meg felső határt, a kitűzött 2050-es határidő pedig túl távoli. Keveslik a szegénység csökkentésére szánt összeget. Szerintük a kilátásba helyezett támogatás sem vehető biztosra, hiszen számos, gazdagnak számító ország a korábban tett ígéreteit sem teljesítette. Ezeket a kifogásokat a leghitelesebben a bangladesi Nobel-békedíjas Mohamed Yunusz fogalmazta meg egy nappal a konferencia befejezése után Kölnben, az evangélikus egyházi napok alkalmából, amelyen a heiligendammi konferencia főszereplője, Angela Merkel kancellár is részt vett.

Azt gondolom, hogy a kifogások valamennyi pontja jogos. 2050 messze van, a klímakatasztrófa viszont a nyakunkon. A kilátásba helyezett támogatás legfeljebb enyhíti, de nem szünteti meg a szegénységet, nem akadályozza meg a fertőző betegségek terjedését. Helytálló a gyanakvás is, hogy az ígéreteket nem vagy csak részben teljesítik. Így igaz, mondta Merkel Kölnben. „Csak – folytatta a rokonszenves, halk szavú, de határozottan érvelő Yunusz felé fordulva – konkrét megoldási javaslatot nem hallok sem öntől, sem a többi kritikusunktól. Nem mondják meg, milyen módszerekkel lehetne rávenni a szereplőket, hogy azonnal teljesítsék az egyébként jogos követeléseket. Kényszerrel nem alkalmazhatunk.”

Biztató jel

Itt van a probléma lényege. A legtöbb kritikus nem veszi figyelembe, hogy a G8 résztvevői csak saját nevükben beszélhetnek. Szankcionálási lehetőségük egymással szemben sincs, nemhogy kívülállók felé. Szándéknyilatkozatukat az ENSZ elé terjesztik, amelyet a közgyűlés vagy magáévá – vagyis minden tagállamra kötelezővé és azáltal szankcionálhatóvá – tesz, vagy nem. Biztató jel, hogy a Biztonsági Tanács vétójoggal rendelkező öt állandó tagja közül négy tagja a heiligendammi határozatot elfogadó G8-nak. Az ötödik, Kína pedig az ugyancsak jelen levő „legfejlettebb fejlődő országok” tagjaként – általános vélemény szerint – nagyon pozitív szerepet játszott a konferencián.

22/1C

HEILIGENDAMM, A VILÁGPOLITIKA TÜKRE

Kasza László, 168 óra, 2007. június 15.

3. rész

A folyamat mostani fázisában kényszeríteni egyetlen országot sem lehet a dokumentumba foglaltak elfogadására. Egyetlen fegyver a meggyőzés. Ez pedig nehéz. A „lépcsőországoknak” (Kína, India, Brazília, Mexikó, Dél-Afrika) igazuk van abban, hogy a klímakatasztrófáért elsősorban a fejlett ipari országok felelősek. Ők szerezték meg gazdagságukat a környezet tönkretétele árán. Ez akkor is igaz, ha néhány évtizeddel ezelőtt még nem tudhatták, hogy milyen károkat okoznak. A fejlődő országok viszont nem hajlandók iparuk hatásfokát környezetvédelmi okokból fékezni, mert további lemaradástól tartanak. Pedig Kína és India néhány év múlva meghaladja környezetszennyezésben az Egyesült Államokat, Oroszországot és Európát is. Megoldást egy új technológia kidolgozása és alkalmazása jelenthet. Ami pedig az afrikai szegénységet illeti, gyökerei az európai gyarmatosításra vezethetők vissza. A felelősség itt is vitathatatlan. De az is igaz, hogy a bűnöket egyrészt nem lehet egyiknapról a másikra jóvátenni, másrészt az érintett országok együttműködésére is szükség van.

Megszívlelendő, amit Oumar Konave, az Afrikai Unió Bizottságának elnöke mondott Heiligendammban: „Szükségünk van az önök anyagi és erkölcsi támogatására, a technikai módszerekre, de főleg arra, hogy partnernek, és ne alamizsnára szoruló kéregetőknek tekintsenek bennünket. Nekünk pedig meg kell fogadnunk és alkalmaznunk a mi viszonyainkra módosított tanácsokat, módszereket, és véget kell vetnünk annak a gyakorlatnak, hogy az anyagi támogatás jelentős része eltűnjön a korrupció útvesztőiben.”

Es voltak tüntetések, amelyek sokszor háttérbe szorították az érdemi konferenciáról szóló híreket. Ez külön téma, amely részletes elemzést igényel.

Mindent egybevetve megállapíthatjuk, hogy a konferencia tükrözte a világpolitika mai állapotát, felvázolta az együttműködés lehetőségeit és határait. Bizonyította, hogy a politikusok személyes találkozásai alkalmasak előítéletek leépítésére, olyan atmoszféra kialakítására, amelyben könnyebben lehet megegyezésre jutni. Az, hogy ez Heiligendammban sikerült, a vendéglátó németek, személy szerint Angela Merkel kancellár asszony érdeme.

22/1D

MIRŐL IS VAN SZÓ?

Aczél Endre, Népszabadság, 2007. június 8.

1. rész

Zűrzavar. A németországi Heiligendammban a „világ nagyjai” egy csomó, valóban izgalmas, hogy azt ne mondjam, sorsdöntő problémáról vitatkoznak, de a közönséghez – ami mi vagyunk, pár milliárdan – más szüremlik át. Nevezetesen: egy klasszikusan hidegháborúsnak mondható paradigma, benne (szinte kizárólag) amerikai–oroszc ellenitéekkel.

Vita egy amerikai rakétapajzsról, vita az orosz demokrácia állapotáról. A kettőnek ugyan kevés köze van egymáshoz, de az oroszok megint egyszer „minden spájzban” Amerikát látják, nem egészen indokolatlanul, s ennél fogva csőlátásuk keletkezik. Európát, ahová ugye maguk is tartoznának, szinte észre se veszik. Az Európai Unióban egyfajta „amerikai parasztot” látnak a globális sakktáblán, amiképp ezt tették Hruscsov és Brezsnyev idején.

Hiba. Nem az elszántság, hanem a csőlátás bizonyítéka, hogy a cseh és lengyel területre telepítendő amerikai rakétapajzst – mely rendeltetése szerint iráni, észak-koreai és hasonló támadások kivédésére volna hivatott – Európára irányított rakétákkal (ilyesmi se volt 1991 óta) kívánnák „kiegyensúlyozni”.

De akkor átmennék a túloldalra. Nem éppen a politikai korrektség és a jóhiszeműség mellett szól, hogy mindahányszor, amikor a rakétapajzsukkal szembeni orosz ellenérvelést – rosszhiszeműséget – akarják leszerelni, Bushék nyomban előveszik Oroszország túlontúl is ismert demokráciadeficitjeit, azt sugallván, hogy a putyini tiltakozások hangereje körülbelül az orosz demokrácia gyöngülésével egyenes arányban nő. Magyarán és primitívnek ható fordításban: az amerikai politika azért nem tetszik az oroszoknak, mert annak tengelyében a demokráciabarát, diktatúraellenes meggyőződés áll. Ez is hiba, de inkább átlátszó ravaszság.

Túl a rakétapajzson, Amerika körmei már eddig is mélyen belevájtak az orosz érdekszférába – földrajzilag is, energetikailag is. Annak, hogy az orosz demokrácia éppen milyen állapotban van, gyakorlatilag semmi köze a rakétákhoz, de – és főleg – ahhoz se, hogy természeti kincseket ki aknázz ki, és azok milyen útvonalon (vö. gáz- és olajvezetékek) jutnak el a vásárlókhoz.

Vissza az „innenoldalra”. Az orosz magatartás, a csőlátásból kifolyólag, nem európai. A heiligendammi „nyolcak” asztalán legalább négy olyan téma van – a palesztin kérdéstől Koszovón át Iránig –, ahol én nem láttam, nem látom az orosz-európai szolidaritásnak még egy kicsi jelét se. Igaz, az unió csak kelleetlenül szolidáris néhány tagjának manifeszt oroszellenességével, de azért a minap el kellett magyarázni Putyinnak (Angela Merkel megtette), hogy a szolidaritás a szervezet kötőanyaga, kár és hasztalan ebbe beletúrni.

22/1E

MIRŐL IS VAN SZÓ?

Aczél Endre, Népszabadság, 2007. június 8.

2. rész

Túl ezen. Az oroszok a „nyolcak” illetékességébe tartozó globális problémák iránt közönyösek. Nem hallatják például a hangjukat a klímaváltozás vagy az afrikai szegénység ügyeiben. Azt se tudom, mit keresnek ebben az elitklubban, ha ilyesmiről esik szó. Azt viszont tudom, hogy a G8 fokozódó mértékben korcs intézmény. Végére is a globális felmelegedés, a levegőmérgezés, végül, de nem utolsósorban a világkereskedelmi „dílek” dolgában abszolúte nem lehet ötről a hatra lépni, ha a világ leggyorsabban fejlődő és a világgazdaságra az oroszoknál nagyságrenddel nagyobb hatást gyakorló hatalmakat, mindenekelőtt Kínát (de Indiát is) nem vonják be a társaságba. Innen nézve egy hatalmas kérdőjelet rajzolnék a G8 jövője elé. Nem abszurdum-e, hogy Bush rakétaterveit boncolgatjuk, az orosz többpárti demokrácia közismert gyöngéit szapuljuk, miközben Észak és Dél hasadéka egyre nő, és szóhoz sem jutnak azok, akik a most következő fél évszázadban dönteni fognak a sorsunkról.

A kínaiak, nem félek kimondani.

22/1F

12 KILOMÉTERES VASFÜGGÖNY VÉDI A G8-CSÚCSOT

Index, 2007. május 30.

Egy héttel a heiligendammi G8-csúcstalálkozó előtt szinte hermetikusan lezárták a Balti-tenger partján fekvő, festői szépségű üdülőhelyet a német hatóságok. A kisváros néhány száz lakója külön engedéllyel közlekedhet, és külön engedélyt kaptak azok a személyek is, akik a csúccsal összefüggő logisztikai tevékenységet látnak el.

A kerítés rendkívül heves tiltakozásokat váltott ki a legfejlettebb ipari államokból és Oroszországból álló nyolcak csoportjának csúcstalálkozója, illetve a globalizáció ellen tüntetők körében, de felemelték szavukat az ellenzéki pártok is az egykori hírhedt berlini falra emlékeztető építmény ellen.

A betonoszlopokra feszített, két és fél méter magas drótkerítés költségei megközelítik a 13 millió eurót (3,2 milliárd forint). A hatóságok az állam- és kormányfők védelmével indokolták a rendkívüli biztonsági intézkedéseket, köztük a kerítés felállítását.

A kerítést megerősített rendőri egységek védik, s annak több pontján kamerákat helyeztek el. A tizenkét kilométer hosszúságú biztonsági „falon” a külön engedéllyel rendelkező személyek csak két átjárón kelhetnek át.

A hatóságok korábban tüntetési tilalmat rendeltek el a kerítés mintegy 200 méteres övezetében. Ugyancsak tüntetési tilalom van érvényben a közeli rostocki repülőtér térségében is.

A rendkívüli biztonsági intézkedések, illetve korlátozások dacára a csúcstalálkozó ellen tiltakozók nagyszabású tüntetést jelentettek be szombatra, Rostock környékére. Szerre Németországból, illetve külföldről mintegy 100 ezer tüntetőt várnak. A hatóságok a június 6. és 8. között sorra kerülő csúcstalálkozó idejére, illetve az azt megelőző napokra több mint 16 ezer rendőrt mozgósítottak.

22/2A

ANTIGLOBALISTA AKCIÓK

ROSTOCK, 2007. JÚNIUS

Index, 2007. június 2.

Még el sem kezdődött a G8-ak csúcstalálkozója, de máris húszezren tüntettek Rostockban. A tömeg rendőrautókra támadt, egy rendőrt megkéselték a „Lehetséges egy másik világ” elnevezésű demonstráción.

Százötven rendőr sebesült meg szombaton délután Rostockban a fejlett ipari államokat és Oroszországot tömörítő, G8-csoport küszöbön álló csúcstalálkozója, illetve a globalizáció ellen tiltakozó tüntetők, valamint a biztonság védelmére kivezényelt rendőrök között kitört összetűzések során.

Tizennyolc rendőr sebesülése súlyos. Ugyancsak többen sebesültek meg a tüntetők közül is, erre vonatkozóan azonban pontos adatokat nem közöltek. A hatóságok számos személyt őrizetbe vettek.

Tüntetők gyújtópalackokkal, kövekkel és festékekkel töltött zacskókkal dobáltak meg rendőrautókat, többet felgyújtottak, illetve felborítottak. Szélsőbaloldali autonóm csoportok több helyütt barikádokat emeltek, a rendőrök könnygázt és vízágyúkat vetettek be ellenük, s utcai összecsapások voltak.

Rátámadtak egy szállodára is, amelyről úgy tudták, hogy ott száll meg az amerikai küldöttség. Egy bank több ablakát betörték. Egy tüntető késsel rárontott egy rendőrré és könnyebben megsebesítette.

A rendőrség becslése szerint mintegy húszezren gyűltek össze az észak-németországi kikötővárosban a „Lehetséges egy másik világ” jelmonddal meghirdetett demonstrációra, a szervezők viszont ötvenezerre tették a résztvevők számát.

A rendőrség számított a tüntetések erőszakosra fordulására. Mintegy 13 ezer rendőr biztosította az egész napos rendezvény helyszínét, és rohamrendőröket is készenlétbe helyeztek...

Hermetikusan lezárták

Egy héttel a heiligendammi G8-csúcstalálkozó előtt szinte hermetikusan lezárták a Balti-tenger partján fekvő, festői szépségű üdülőhelyet a német hatóságok. A kisváros néhány száz lakója külön engedéllyel közlekedhet, és külön engedélyt kaptak azok a személyek is, akik a csúcstalálkozó logisztikai tevékenységet látnak el.

Emellett tizenkét kilométer hosszúságú beton-, illetve drótkerítés védi szerda óta a csúcstalálkozó helyszínét. A betonoszlopokra feszített, két és fél méter magas drótkerítés költségei megközelítik a 13 millió eurót, és a szigorú biztonsági intézkedések, illetve a berlini falra emlékeztető védelmi vonal miatt több G8-tagállam és a német ellenzék is tiltakozott.

(MTI)

22/2B

ANTIGLOBALISTA AKCIÓK

ROSTOCK, 2007. JÚNIUS

Népszabadság, 2007. június 9.

Rostockban áll a bál. Több száz sérült rendőr, még több sebesült tüntető. Így indult a heiligendammi G8-találkozó. A sajtó címszavai: Égő autók, betört kirakatok, botrányt csináltak az „antiglobalista” demonstrálók. Hogy mi végett a botrány, azt rendszerint néhány félmondattal kimerítik: bajuk van a kapitalizmussal, nem szeretik az amerikaiakat, utálják a rendőröket meg a McDo-t. Vajon tényleg erről és ennyiről lenne szó?

...érdemes megkülönböztetni a kifejezetten a balhét keresőket a meggyőződésből tiltakozóktól, az elvakult erőszakszítókat a békés véleménynyilvánítóktól. Ebből a szempontból a mostani G8 is olyan, mint a többi nagy demonstráció.

Németországban is alapvetően négy csoportot különböztethetünk meg (már ha nem homogén masszát akarunk látni). Vannak egyszerű huligánok – nem kevesen –, akiknek nincs különösebb politikai mondandójuk vagy meggyőződésük, egyszerűen szeretik a balhét, szeretik „levezetni” a bennük – ezért vagy azért – felgyülemlett agressziót. Ilyenek mindenhol és mindenkor lesznek, a társadalom – tetszik, nem tetszik – együtt kell hogy éljen velük, természetesen a megfelelő jogi-rendészeti szankcionálás mellett.

Van azután a mára már hírhedtté vált Black Block. Ők a legerőszakosabb tüntetők, nem annyira meggyőződésmentesek, mint a huligánok, sokuk magáévá tett bizonyos perifériális politikai filozófiát a szélsőbaltól a szélsőjobbig. Alapvetően hívei az utcai harcoknak, és az erőszakot elfogadható, sőt gyakran megkerülhetetlen eszköznek tartják. Aztán vannak sokan, akik nem hisznek az erőszakban, sem szándékuk, sem meggyőződésük nem arra predesztinálja őket, hogy utcai harcosok legyenek, ám bizonyos tömeghelyzetben, amikor magas az adrenalin szint és nagy az elkeseredettség, reagálnak a tettegességre vagy a provokációra – érkezzen akár szélsőséges társaiktól, akár a hatóságoktól –, és bevonódnak egy-egy csetepatéba.

S végül, de semmiképpen sem utolsósorban, vannak a meggyőződéssel és mondanivalóval bíró békés tüntetők tízezrei, akik szeretnének hangot adni a gazdasági globalizációval kapcsolatos fenntartásaiknak. Egyértelműen és bizonyíthatóan ezen utóbbi csoport képezi a tüntetők túlnyomó többséget, ez a csoport (vagy inkább „tömeg”) az, amelyről rendszerint semmit sem hallunk. Persze értem én a médiavilág klasszikus toposzait, hogy a „jó hír nem hír”, és hogy a sajtó számára vonzóbb, egyszerűbb és politikai szempontból biztonságosabb a randalírozásról tudósítani, mint bonyolult gazdaságpolitikai összefüggéseket boncolgatni, de hát azért mégsem ártana időnként a történések mögé nézni. Feltenni a kérdést, hogy miért van több tíz-, gyakran több százezer ember az utcán közel egy évtizede a G8, a WTO (Világkereskedelmi Szervezet), az IMF (Nemzetközi Valutaalap) vagy a Világbank egy-egy özszejövele alkalmából.

Ma már közhely, hogy nyakunkon az éghajlatváltozás, ennek potenciálisan katasztrofális következményeivel; közhely, hogy a klímaválságot – más tényezők mellett – az emberi tevékenység okozza. Közhely az is, hogy nagyon komoly politikai akarat kell ahhoz, hogy világszinten történjen valami pozitív irányba mutató elmozdulás; közhely, hogy a világ vezető hatalmainak – így a G8-nak – megkülönböztetett felelőssége lenne a cselekvési

lehetőségek kidolgozásában és előmozdításában, és sajnos közhely, hogy nem nagyon tesznek semmit. Ha valami, akkor ez az igazi botrány.

Ha nem is közhely, de nagyon széles körben ismert tény, hogy a világon jelenleg 2,6 milliárd ember (az össznépeség majdnem fele!) él szegénységben (napi két dollárnál kevesebb pénzből). Közülük 800 millió az éhhalál szélén, úgynevezett extrém szegénységben, napi egy dollárnál is kevesebb pénzből él. Közismert, hogy a legfejlettebb világ nem tesz valódi lépéseket a helyzet gyökeres megváltoztatásáért. Csak beszél róla. Legutóbb pl. az ENSZ milleniumi fejlesztési céljai között találkozhattunk azzal az ígérettel, hogy 2015-re felére csökkentik az éhezők számát. A minap látott napvilágot az a világbanki jelentés, amiből egyértelműen kiderül, hogy a G8 országai ígéretük ellenére sem hajlandóak több támogatást adni Afrika országainak, és nem hajlandóak megnyitni a piacaikat az afrikai áruk előtt. Az eddigi lépések alapján mára már teljesen világos, hogy a fenti célkitűzés nem fog megvalósulni. Még mielőtt az olvasó azt hinné, hogy csillagászati összegekről van szó, álljon itt csak egyetlen adat: fagyalatra Európában majdnem tízszer annyit (11 milliárd dollárt) költünk, mint amennyi elég lenne minden gyermek beoltásához az általános járványok ellen (1,3 milliárd dollár). Ha valami, akkor ez botrány.

És természetesen még sorolhatnánk: az iraki háború kilátástalanságától az élelmiszerkereskedelem kettős mércéjéig, az adósságelengedés ellehetetlenítésétől a HIV/AIDS-gyógyszerek visszatartásáig. Sok-sok szemet szűrőan botrányos dolog.

Nagyon nem örülök a németországi erőszaknak, mert a – sajtó által reflexszerűen kiemelt – balhék és botrányok elvonják a figyelmet a globalizáció igazi nagy botrányaitól. Ráadásul az erőszak képeinek egyoldalú túlhangsúlyozása azt a látszatot kelti, hogy csak így lehet ezekről a kérdésekről beszélni. Azt a látszatot kelti, hogy a kép fekete-fehér: vannak a – tetszés szerint – gonosz vagy szimpatikus nyakkendős világvezetők, és vannak a – tetszés szerint – gonosz vagy szimpatikus utcai demonstrálók. Sajnos nagyon kevesen tudják, hogy egy-egy ilyen ellencsúcsot és tiltakozást mindig – így most is – megelőznek olyan konferenciák, műhelyek, fesztiválok, ahol az alter-globalizációs mozgalom tagjai, a Nobel-díjas tudósoktól a civil aktivistákig, a művészeketől a vezető mérnökökig, sok-sok ezer ember napokon keresztül együtt gondolkodik a legkülönbébb társadalmi, gazdasági és politikai alternatívákról.

Arról, hogyan billenthető helyre az a szociális és ökológiai egyensúlyvesztés, amelynek jelenleg éppenséggel az egyoldalú gazdasági globalizáció a legfőbb hajtóereje.

Csillag Gábor,
a Védegyelet munkatársa

22/2C

ANTIGLOBALISTA AKCIÓK

ROSTOCK, 2007. JÚNIUS

Index, 2007. június 6.

Miért hőzöng a fekete sereg?

A rostocki G8 ellencsúcson tüntető több tízezer ember politikailag és ideológiailag meglehetősen heterogén, alulról szerveződő civil szervezetek tucatjait képviseli, de abban mindannyian egyetértenek, hogy a fejlett kapitalista országok saját gazdagságukat a szegény országok, az ökológiai egyensúly és a fenntartható fejlődés rovására gyarapítják, tekintet nélkül a nincstelen tömegek és a jövő generációk érdekeire.

1. rész

A Rostockban június 1–8. között megrendezett globalizációkritikus G8 ellencsúcson több tucat, nagyon különböző ideológiai és politikai nézeteket valló, alulról szerveződő társadalmi szervezet több tízezer aktivistája vesz részt: anarchisták, autonómok, antifasiszták, környezetvédők, humanisták, liberálisok, sőt, jobboldali konzervatív és vallási szervezetek, például a német katolikus ifjúsági szövetség is kivonult.

A heterogén társaságban a közös nevező az a meggyőződés, hogy a fejlett kapitalista országok gazdasági és politikai elitje saját gazdagságát a szegények, és a szegény országok rovására gyarapítja, méghozzá éppen az olyan nemzetek feletti intézmények segítségével, mint a G8, a Világbank (WB), a Nemzetközi Valutaalap (IMF) vagy a Kereskedelmi Világszervezet (WTO).

A G8-at demokratikus felhatalmazás nélkül működő, illegitim világkormányának tartják, amely miközben Afrika megsegítéséről vagy a klímaváltozás elleni harcról papol, éppen a súlyos környezeti és szociális problémákat okozó neoliberális politikák az egész világra való kiterjesztésén dolgozik, és kizárólag a legfejlettebb országok üzleti érdekeit szolgálja.

Érvelésük szerint a G8-államok nem tesznek semmit egy méltányosabb kereskedelem-politikai szabályozásért, és ezzel tovább mélyítik a globális szegénységet. A G8-ak tavaly még azt mondták, idén legkevesebb 50 milliárd dollárral növelik az Afrikának szánt segélyeket, ehhez képest az OECD tíz év után most először azt jelezte, hogy a világban csökkentek a fejlesztésre szánt összegek. A 2006-os adatok szerint a leggazdagabb országok az előző évnél 5 százalékkal kevesebbet áldoztak a legszegényebb régiók támogatására.

Az egyik legismertebb alterglob szervezet, az ATTAC szerint a G8 államok adósság-politikáikkal és tanácsaikkal jelentősen hozzájárultak a legszegényebb déli országok gazdasági, szociális és környezeti katasztrófájához.

„Még az adósságelengedést is feltételekhez kötik, a feltétel pedig a külföldi működő tőke beáramlása előtt álló akadályok lebontása, az állam leépítése, a piacosítás. Ez pedig leginkább a legfejlettebb országok óriáscégeinek kedvez. Például gyakran kötik vízügyi segélyekfolyósítását privatizációs feltételhez, amivel az olyan európai vízügyi óriásvállalatok járnak jól mint a Suez vagy a Vivendi. A kialakuló gazdasági rend és a függőségek nyomán Afrikából több pénz áramlik Európába, mint Európából Afrikába” – írja Scheiring Gábor, a Védegylet alterglob munkacsoportjának vezetője a rostocki ellencsúcsra aktivistákat küldő magyar ökopolitikai szervezet honlapján.

22/2D

ANTIGLOBALISTA AKCIÓK

ROSTOCK, 2007. JÚNIUS

2. rész

Adj pénzt, és uralkodj

A szegény országokat fojtogató adósságtömeg létrejöttében az antiglobalisták szerint az elmúlt ötven évben éppen a Világbank és a Nemzetközi Valutaalap játszott meghatározó szerepet. A nemzetek feletti pénzintézetek igazi feladata abban állt, hogy új piacokat nyissanak a fejlett országok folyamatos terjeszkedésre és profitmaximalizálásra berendezkedett óriáscégeinek a második és harmadik világ országaiban, tekintet nélkül az ott élők és a környezet érdekeire.

Ezt általában korrupciótól és környezetrombolástól bűzlő gigaprojektek – például vízlépcsőépítések – nagyvonalú hitelfinanszírozásával oldották meg: a dollármilliárdok gyakran a megtérülés legcsekélyebb reménye nélkül folytak el, az adósság pedig hosszú évtizedekre kiszolgáltatottá tette az illető országot, ahol a jól-rosszul működő hagyományos társadalmi rendszereket hamarosan a vadkapitalizmus mocsara váltotta fel, a társadalmi egyenlőtlenség pedig aggasztó mértékben megnövekedett.

A civil szervezetek által összeállított bűnlajstrom szerint a világbanki beavatkozás hatására több országban – például Chilében – megdőlt a demokratikus államrend, egy egész sor fejlődő ország lakosságának túlnyomó többsége pedig eredeti életmódját és kultúráját vesztve nyomorszintre kényszerült. Az IMF és a WB hiteleit a gazdaság „strukturális átalakításához” köti, melynek során a deregularizáció, a liberalizáció és a privatizáció ürügyén valójában a nemzetközi tőke pozícióit erősíti.

Az átalakítás során a szociális és környezetvédelmi szabályozás enyhítése az alanyi jogon járó oktatási és egészségügyi szolgáltatások felszámolásához, a megélhetés költségeinek növekedéséhez, a munkahelyek számának csökkenéséhez, munkanélküliséghez és a szakszervezeti jogok megnyirbálásához vezet.

A mezőgazdaság területén korábban önellátó országok válnak kiszolgáltatottá az élelmiszerimportnak, ami élelmiszerhiányt, sőt éhínségeket okozhat. A fejlett országok által finanszírozott megaprojektek gyakran pusztítják a környezetet: csökken a biodiverzitás, teljes ökoszisztémák tűnnek el a föld színéről, egész országok válnak veszélyeshulladéklerakattá a hitelek felvétele után. A világbanki ajánlások nem feltétlenül vezetnek gazdasági növekedéshez, viszont gyakran egész iparágakat számolnak fel – az eredmény az is lehet, hogy az illető ország nemhogy a hitelt, de a kamatait sem képes fizetni.

Mindezt nem pusztá spekuláció: egy 1992-es WB belső elemzés kimutatta, hogy az elmúlt ötven évben kétfélmillió ember kényszerű áttelepítésére került sor világbanki projektek miatt, melyeknek 37 százaléka pénzügyi szempontból sem bizonyult kifizetődőnek.

Az IMF és a WB nyíltan elismeri, hogy kizárólag közgazdasági megfontolások alapján működik, ezért nem zárkózik el diktatúrák finanszírozásától sem. Ezek a szervezetek egyébként maguk sem demokratikusak: a résztvevő országok szavazati jogát az általuk befektetett összeg arányában súlyozzák, így valójában csak a leggazdagabb országoknak van befolyásuk a döntéshozatalra.

22/2E

ANTIGLOBALISTA AKCIÓK

ROSTOCK, 2007. JÚNIUS

3. rész

A globkrit mozgalmak gyakran felhánytorgatják azt is, hogy a 21. század elején a globális pénzügyi elit körülbelül negyvenezer tagja a világkereskedelem 80 százalékát tartja ellenőrzése alatt, a kétszáz leggazdagabb ember vagyona nagyobb, mint a populáció 41 százalékának teljes bevétele. Több mint 250 millió gyermek dolgozik a túlélésért embertelen körülmények között, évente 17 millió hal meg közülük amúgy könnyen gyógyítható betegségekben, mert nincs pénze a gazdag országok szabadalmakkal védett gyógyszereire. A déli félteke lakosságának egyharmada nem éri meg a negyvenéves kort, de a nyomor és a hajléktalanprobléma a legfejlettebb országokban is egyre több gondot okoz.

A többség elítéli az erőszakot

Az antikapalista, antiglobalizációs mozgalmak szerint ez nem „természetes állapot”, hanem annak a rendszernek a következménye, amelyben a nagyon gazdagok profitnövekedése az egyetlen érték, az emberi jogok, a társadalmi és a globális szolidaritás eszméit pedig csak néhány marginális civil szervezet képviseli. Erre szeretnék felhívni a figyelmet gyakran utcai erőszakba torkolló megmozdulásaikkal, és ők sajnálják a legjobban, „hogy a multinacionális tőke által működtetett tömegkommunikáció csatornáin legfeljebb a csaták utcai erőszakjelenetei jönnek át”.

A mostani, és ehhez hasonló ellencsúcsokon részt vevő szervezetek többsége elítéli az utcai erőszakot és önmérsékletre inti aktivistáit. Az erőszakos incidensekben elsősorban a szélsőbaloldali autonómok Rostockban kétezer főre becsült kemény magja, a „black bloc” vesz részt, amely egyfajta biztonsági szolgáltként definiálja magát az alterglob tömegrendezvényeken, és ha szükséges, úgymond a többiek védelmében vállalja a rendőrséggel való konfrontációt. A black bloc készül az utcai csatákra, kiforrott stratégiával száll szembe a rendfenntartókkal, később pedig mindent megtesz azokért, akiket letartóztatnak egy-egy akció során. Rostockban minden tüntetőnek a testére írtak egy telefonszámot, amelyet akkor kell hívnia, ha a rohamrendőrök beviszik.

„Az erőszakmentesség időnként használható taktika, de mint bármilyen helyzetben alkalmazandó ideológia az öngyilkossággal egyenlő” – áll egy black bloc tag internetes beszámolójában a június 2-i összecsapásokról. A black bloc az oszlatás megkezdése után támadott a szerintük mindenkit válogatás nélkül gumibotozó rendőrökre, a tagok mentalitására jellemző, hogy az aktivista netnaplójában azon kesereg, hogy az autók felgyújtása mekkora környezeti terhelést okozott, de a kamerás rendőrségi helikopterek megjelenése után elkerülhetetlen lépésnek tartotta, hogy a füst miatt ne rögzíthessék felülről az eseményeket.

A globalizáció újragondolása

Szerdán, a hivatalos G8 csúcsertekezlet megkezdődésével az eddig Rostock utcáira koncentrálódó megmozdulások két részre bomlanak: az erőszakmentes többség előadásokat, vitafórumokat, kultúrprogramokat látogat, a radikálisabb aktivisták pedig megkísérlik

blokád alá vonni a heiligendammi csúcstalálkozót – az aktivistatáborban napok óta blokádtréning zajlik, a black bloc felkészítette az akciókra a helyben verbuvált önkénteseket.

Az erőszakmentes frakció eközben szellemi munícióval láthatja el magát: a nyitóelőadást Jean Ziegler, az ENSZ élelmezésügyi szakértője tartotta kedden, aki korábban a kapitalizmus meggyőződéses híve volt, ma viszont már a globalizációkritikus mozgalmak egyik fő ideológusa. Ziegler pálfordulásának oka az Afrikában tapasztalt nyomor: gyakran hangoztatja, hogy a világ mezőgazdasága gond nélkül eltarthatna akár 12 milliárd embert is, „tehát az éhezők valójában a neoliberális világrendszer áldozatai, ahol a törvények csak a profitmaximalizálást védik, az emberi jogok, a szociális felelősség és a szolidaritás háttérbe szorul.”

Az Indymedia tudósítása szerint Ziegler kedden beszélt még arról is, hogy a harmadik világban korrupció, kizsákmányolás, a jogok lábbal tiprása uralkodik, az emberek sorsa kilátástalan. Az országok újabb és újabb hitelekfelvételére kényszerülnek, és kiszolgáltatottá válnak a multinacionális óriásvállalatoknak. Etiópia példájával illusztrálta a folyamatot: bár a föld termékeny, az emberek többsége szegény és éhezik, mert a mezőgazdaság nagy részben a kávétermelésre épül, a kávé árát pedig a piacot uraló nagyvállalatok (például a Nestlé) mesterségesen nagyon alacsonyan tartják. Aki tehát ezt a kávéét issza Európában, maga is részese a harmadik világ kizsákmányolásának.

Bodoky Tamás

22/3

KIK ŐK, ÉS MIT AKARNAK?

CSOPORTOS FELADATLAP

Próbáljátok meg az elolvasott cikkek alapján leírni, hogy milyen rétegekből állt az a tömeg, amelyik 2007 júniusában Rostockban tüntetett a G8 államok csúcstalálkozója ellen!

Azonosítható csoportok	Azonosítható célok

22/4

EGY MÁSIK ELLENVÉLEMÉNY

Népszabadság On-line, 2007. június 10.

Putyin: A G8-csoport idejétmúlt klub

Vlagyimir Putyin orosz elnök szerint új gazdasági világrendet kell létrehozni, amelyben jelentősebb szerep jut a gyorsan gyarapodó feltörekvő országoknak. Erről a szentpétervári nemzetközi gazdasági fórumon beszélt vasárnap.

Az államfő kijelentette, hogy a világ hét legfejlettebb országát (G7) és Oroszországot tömörítő G8-csoport egy idejétmúlt klub; nem tükrözi, hogy a világgazdasági hatalom centruma elmozdult az iparosodott nyugati nagyhatalmaktól az olyan országok felé, mint Oroszország. A legutóbbi G8-as találkozó pénteken fejeződött be a németországi Heilighendamban.

„Ötven évvel ezelőtt a világ bruttó hazai termékének 60 százalékát a G7 adta, ma viszont fordítva van, a 60 százalék forrása éppen a világ többi országa” – jelentette ki a fórum több, mint kétezer résztvevője – a világ minden tájáról érkezett kormányzati tisztségviselők és gazdasági vezetők – előtt. A szentpétervári eseményt a davosi világgazdasági fórum testvérrendezvényének tekintik.

Putyin a legjelentősebb globális pénzügyi intézményekről – például a Világbankról és a Nemzetközi Valutaalapról – beszélve azt mondta: „egy teljesen más valóságban” hozták őket létre, mint a mai, és ezért a gyorsan változó világgazdasági környezetben vesztek jelentőségükből.

Oroszországban soha nem látott gazdasági növekedés zajlik, ennek köszönhetően az ország vissza tudta fizetni külföldi adósságát, és 400 milliárd dollárnyi valutatartalékot halmozott fel, amely a világon a harmadik legnagyobb.

Az orosz elnök kijelentette, hogy a világnak csökkentenie kell az amerikai dollártól, mint tartalékvalutától való függőségét, és a tartalékok egyik alternatív eszközeként be kell vezetni az orosz rubelt. Oroszország tavaly szüntette meg a tőke mozgás feletti állami ellenőrzést.

„Több globális pénzügyi központra és több tartalékvalutára van szükség” – szögezte le. Kijelentette, hogy országa nyitott a befektetésekre. Ebből a szempontból kiemelte az infrastruktúrát és az erőműszektort, utóbbiban éppen most teremtik meg a piacgazdasági környezetet. Viszont felszólította a fejlett nyugati országokat, hogy saját területükön ne akadályozzák az orosz befektetéseket. „Szemtanúi vagyunk annak, hogy a fejlett országok a befektetések hangoztatott szabadságával teljesen ellentétes megközelítést alkalmaznak. Kiderül, hogy a külföldi befektetést nem mindig látják szívesen, és a külföldi részvétel gyakorlatilag az olyan ágazatokra van korlátozva, mint az infrastruktúra, a távközlés vagy az energetika” – mondta Putyin.

(MTI)

